

РОЛЬ ТИРЕОЇДНИХ ГОРМОНІВ У ФОРМУВАННІ ПРОСТОРОВОЇ ПАМ'ЯТІ ЗА УМОВ ЕМОЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ В РАННЬОМУ ОНТОГЕНЕЗІ

Демченко Олена Михайлівна
д.б.н., професор кафедри фізіології

Попова Тетяна Вікторівна
к.б.н., викладач кафедри фізіології
Дніпровський державний медичний університет
м. Дніпро, Україна

Вступ. На сьогодні емоційний стрес, на жаль, є тягарем кожного українця. Тиреоїдна патологія є індикатором реакції на стресовий фактор з одного боку, а з іншого – є одним з найпоширеніших ендокринних захворювань, що поступаються лише цукровому діабету. Тиреоїдні гормони відомі більше як стрес–реалізуючі гормони, а їх стрес-лімітуюча дія залишається мало вивченою. Дитячий та юнацький період є найбільш уразливим щодо захворювань щитоподібної залози, тому що потреба в тиреоїдних гормонах постійно зростає. Наразі важливо досліджувати роль тиреоїдних гормонів у формуванні адаптивної відповіді на різні види стресу з метою корекції когнітивної функції в ранньому онтогенезі.

Мета роботи. Метою нашого дослідження було з'ясування ролі тиреоїдних гормонів у формуванні захисної набутої поведінки ювенільних щурів за умов хронічного і гострого емоційного навантаження

Матеріали та методи. Дослідження проводилося на 48 білих безпородних щурах віком 30-35 діб, масою 40-60 г. Модель експериментального гіпертиреозу створювалася шляхом введення з їжею L-тироксину (3 мкг/добу/тварину) з поступовим збільшенням щодобової концентрації тироксину впродовж 14 діб. Хронічний стрес формували шляхом занурення щурів у відкритому водному просторі (21°C) на 5 хвилин впродовж 5 сеансів. Гострий стрес створювали одноразовим зануренням у замкненому (0.5x0.8 м) водному просторі (21°C) на 5 хвилин. Просторову пам'ять вивчали

методом пошуку рятівного майданчика у водному лабіринті Морріса.

Результати та обговорення.

Хронічний стрес погіршував навчання у водному лабіринті Морріса. Зокрема, латентний період захисної реакції (знаходження рятівної підставки) в групі «гіпертиреоз+хронічне емоційне навантаження» складав $46,16 \pm 5.21$ с, що відносно контролю - «хронічне емоційне навантаження» ($35,14 \pm 4.32$ с) було на 31% ($p < 0,05$) більше. Кількість кіл, що долали тварини в групі «гіпертиреоз+хронічне емоційне навантаження» при виконанні адаптивної відповіді також була вищою відносно контролю на 35%. Тобто підвищений рівень тиреоїдних гормонів на фоні хронічного стресу погіршував формування просторових енграм пам'яті у ювенільних щурів. На відміну від хронічного емоційного навантаження, гострий емоційний стрес на фоні експериментального гіпертиреозу супроводжувався оптимізацією вироблення і виконання набутої захисної реакції. Час знаходження рятівної підставки у контрольній групі «гостре емоційне навантаження» та експериментальній групі «гіпертиреоз+ гостре емоційне навантаження» складало відповідно: $35,7 \pm 3.72$ с. і $35,14 \pm 4.02$ с. Кількість кіл, яку долали щури групи «гіпертиреоз+гостре емоційне навантаження» при виконанні захисної реакції складала $1,64 \pm 0.15$, що відносно контролю ($2,20 \pm 0.21$) було менше на 26% ($p < 0,05$).

Висновки. Таким чином, при надзвичайному емоційному навантаженні підвищений рівень тиреоїдних гормонів сприяє підтриманню когнітивної функції у щурів раннього онтогенезу щодо формування захисного механізму ЦНС. Можливо, тиреоїдні гомони на фоні хронічного емоційного навантаження виявляють себе стрес-реалізуючий механізм, а на фоні гострого емоційного стресу – виявляють себе як амнестичні гормони, виконуючи функцію стрес-лімітуючого механізму.